

DARVASI FERENC

Munkaügy

Pedig én belementem volna bármibe – mondta nagyapa, nagymama szerint –, de hiába, úgy tűnt, előre eldöntötték, hogy nincs más lehetőség, menni kell, nem mérlegették a helyzetemet, mert nekik harmincöt év semmi, egyetlen tollvonással eltörölhető a múlt, nem számítanak az érdemeim, annyit sikerült kinyögniük, hogy az életkorodra való tekintettel, ugye, megérted, Károly bácsi, drága, hát nem, nem értem meg, mert nekem tényleg a mindenem, a mindenem volt a gazdaság, onnantól kezdve, hogy az első években, amikor vonatra nem jutott pénz, és biciklire se, gyalog jártunk ki a kőszigeti üzembe, a kettes kerületbe, ami azért, akárhogy is nézem, tíz kilométer oda, tíz vissza, de nem amiatt említem, mert tehernek éreztem, éreztük volna a többiekkel, nem, erről szó sincs, mentünk tízen, tizenötén, mikor hányunknak adott munkát a jószág, a juh és a baromfi, meg a föld, a szántás és a többi, hogy ne kerüljünk a ványai kövesúton, a dűlőkön át, az egykori Ailer-téglagyár, a rév-laposi telep és a villanykarós út mellett, a szikesen, páran Nagyállás és a Bánom kert felől csatlakoztak be, és énekeltünk, egyik dalból következett a másik, és nem kellett bemondani, hogy most a Balogh Ádám nótájával vagy a Sárga cserebogárral folytassuk, tíz-tizenöt lódenkabát és svájcisapka, jó kis csapatot alkottunk, ismertük egymás összes gondolatát, ösztönből éreztük, melyik dalra melyik rímel, fiatalok és végtelen szabadok voltunk, és a nótázással egy csapásra eltelt, fel se tűnt az a másfél-két óra út, vagy jöhettem volna azzal, hogy az öntözőrendszer megtervezéséből is kivettem a részem, de nem ragozom tovább, meg persze nem említettem én ezeket egy szóval sem Babarik Tibinek, az igazgatónak és nagyon mást sem, az ember éppen akkor nincs kész a frappáns válasszal, amikor a leginkább szüksége lenne rá, érvek helyett azt hajtogattam, hogy kevesebb pénzért is vállalnám tovább, és mivel erre nem érkezett semmi biztató felelet, hozzátettem, hogy rosszabb munkakörben, alacsonyabb beosztásban is el tudnám képzelni a jövőmet, de akkor már, talán a teljességgel lehetetlen, önmegalázó mondatok hatására, mintha kívülről hallottam volna magam, de lehet, csak a szédülés miatt, kapaszkodtam az igazgatói asztal peremébe, el ne essek, ám abban a pillanatban ez nem, pusztán az érdekelt, azon gondolkoztam, hogyan menthetném a menthetőt, meg aztán fogalmam sem volt, mihez kezdenék azzal a mérhetetlenül sok idővel, ami rám szakadna, Babarik Tibi semmit sem vett észre a tépelődésemből, a felbontott szerződés rontott példányával foglaltoskodott, egyre kisebb és kisebb galacsint gyúrt belőle, mint akit más gondok gyötörnek, lesz szép nyugdíjad, ne aggódj, vágta a fejemhez, igen, de aki nyugdíjas, tulajdonképpen halott, tettem hozzá, természetesen magamban, hiszen mihez kezd-

hetnék ezután, hiába, hogy én vagyok, pardon, én voltam a Körösi harmadik számú embere, hogy mezei munkásból dolgoztam be magam a munkaügyre, egy kis ker-tünk sincsen, mondta Karcsi, ömlött belőle a szó, ahogy az előszobai tükörrel szem-ben állva az elé táruló látványra, a világosbarna zakóra, a műszálás, fehér ingre, az élére vasalt nadrágra meredt, és a nyakkendőre, amit lecibált, örökre.

Éppen az ebédszünet következett volna – folytatta nagymama, miközben össze-készítettük az útra a szerszámokat –, kicsit bosszús is lettem, hogy ilyenkor keres-nek, a Sütőiparnál nem állhat le csak úgy az élet, fél óra pihenő, és vissza a futósza-laghoz, mindegy, hogy a ropigyártó vagy az édesipari részlegre vagy beosztva, aki kicsúszik a harminc percből, lemaradva az ebédről, dolgozhat étlen-szomjan a mű-szakváltásig, a kezemben már ott volt a műanyagtálca, kanál, villa, kés, szalvéta, po-hár víz, minden, venném el a levest, lebbencset szolgáltak fel aznap, emlékszem, amikor hallom a hangosban, hogy Sajtosné Magdikát várják a portánál, Sajtosné Magdikát várják a portánál, sürgős, elfutott a pír, hogy a nevemet mondják a többi-ek előtt, eleve annyitól irtóztam, ha valaki biciklivel a hátam mögött jött, inkább megálltam és előreengedtem, csak ne legyen a közelemben, ne figyelhessen, itt meg egyszerre minimum húsz kíváncsiskodó szempár szegeződött rám, szinte hallottam a kérdést, de hát kit vársz, Magdika, elfutott az izgalom, rohantam kezét és arcot mosni, és szégyen, nem szégyen, megigazítottam a hajam a kis tükröm előtt, ami ki-válóan elért a munkaköpeny zsebében, olyan lámpalázás lehettem, mint egy ven-dég a tévében, aki, bár gyűlöli a reflektorfényt, kénytelenségből nyilatkozik, mert ő az egyedüli szemtanú, copfba raktam a hajam, és futottam át az udvaron, a keverő-üzem mellett, ki a kapuhoz, attól nem tartottam, hogy megint a bérelszámoló kölyök szórakozna, aki néhány hónapja a portáról üzent be értem, úgy akart imponálni, csokor rózsával a kezében, hebegve, az egyetlen, fekete öltönyében időtlenkedve, mert ahhoz sem maradt bátorsága, hogy rendesen elmondja, mit szeretne, nem mintha nem sejtettem volna, hogy mit, találkára akart hívni, engem, egy ötven éves családayát, a szerencsétlen, el is küldtem a búsba jó hangosan a virágjaival együtt, persze, hogy nem ő, hanem Karcsi várt a kapunál, úgy állt ott, a bejárati sorompó-nál, mint egy szobor, kapd össze a holmijaidat, kikértelek, megyünk haza, hadarta gépiesen, és bár teljesen abszurdnak hatott, ahogy ezzel a magyarázat nélküli ma-gyarázattal fogadott, valahonnan, talán mert soha nem jött még értem munka köz-ben, csak után, tudtam, éreztem, hogy jobb, ha nem ellenkezem, és a lehető leggyor-sabban összepakoltam, önmagamhoz képest, le a fehér köpeny, fel a térdszoknya, a rózsás horgolt blúz, a monogramos nyaklánc, amit tőle kaptam, néhány pillanat, és kihúztam a szemem, a szám, és már az állomás utcáján voltunk, csak a cipőm ko-pogása verte fel a csendet, amióta Karcsit ismertem, magas sarkút hordtam, kényte-lenségből, a majd tíz centis talppal legalább a válláig felértem, egyébként a mellka-sáig, apa és gyermeke, mondogatták ránk, és igaz, ami igaz, a korkülönbség alapján jogosan, de amikor először hallottam ezt a megjegyzést, azzal a lendülettel elmen-tem Feuerwerker nagymamához egy topánkáért, hogy innentől máson gúnyolódja-

nak, külön műsor volt, ha korzóztunk, vasárnaponként például ki nem hagytuk volna, rossz időben se, legfeljebb esernyővel sétáltunk, de Karcsinak az sem számított, ha megjárta Kőszigetet, nem bírt elfáradni, így hétköznap is fel-feltűntünk a Kosuth és a Lenin utcán, egyetlen szavamba került, és jött velem fagyizni vagy a holtágra, igazából bárhová, ezért nem volt éppen mindegy, mit veszek a lábamra, de elkalandoztam, ott tartottam, hogy kiléptem a sütőipari vállalat kapuján, indultunk haza, elhagytuk a kenyérboltot és az Üvegházt, s az óvodánál jártunk, de még mindig nem beszélünk semmiről, ő merev tekintettel, kifürkészhetetlen arccal gondolkozott valamin, sejtettem, hogy komoly bejelentésre számíthatok, pedig kikíváncszolt volna belőlem a bérelszámoló kölyök, hogy szóljon rá, egyszerűen az agyamra megy az újabb és újabb próbálkozásaival, hiába zavarom el mindig, mint a kivert kutya, jön utánam, éppen bájitalt nem készített még, de múltkor fenyegetőzött is, hogy mivel, azt inkább nem részletezném, különben sem lehetett az ő szájából komolyan venni, hiszen elképzelhetetlennek tartottam, elképzelhetetlennek tartottam volna, ha egyáltalán el kezdek gondolkozni rajta, hogy ez a kinézetre is nevetséges, már fiatalon kopaszodó, állandóan izzadó paprikajancsi ártson akár a légynek, mert a világ nem olyan, hogy az ilyenek megzavarják a rendjét, mindenesetre hetek óta el akartam mondani, mit művel, de nem jutottam odáig, meg aztán Karcsi féltékeny természete miatt tartottam a következményektől, nem rám nézve, hanem erre a félnótásra, most is hallgattam tovább, látva Karcsi komorságát, és hogy ez aztán végképp nem a megfelelő alkalom a vallomásra, a szótlanságától kicsit meg is ijedtem, hát még, amikor közölte, miről van konkrétan szó, hogy innentől szabad, méghozzá örökre, Babarik Tibi legalábbis így vezette fel neki, ezzel tette elé az aláírandó papírt, hogy fogd fel úgy, Károly, mintha szabadságon lennél, idézte fel nagymama, hogy aztán a szerszámok bepakolásával végezve úgy, ahogy volt, csizmában visszamenjen a szobába, és előkotorja a fiókos szekrényből a fényképalbumot, szuszsanásnyi időt nyerve, ne kelljen egyelőre tovább részleteznie azt a napot és a következményeit, például, hogy Karcsi a munkában élte ki magát, nem találta a helyét, ha nem dolgozhatott, így a közös megegyezésnek álcázott felmondás a legkevesebb, hogy veszélyes helyzetbe sodorta.

Amint hazaértünk, első dolgom volt, hogy bevizezzem a vászonzsebkendőm, azal törölgettem Karcsi izzadt homlokát – veselkedett neki újra nagymama, miután az albumot gépiesen átpörgette –, le akartam ültetni, de ő csak kiabált az előszobai tükör előtt, hogy így a szívtelen igazgató, úgy az egyetlen munkahelyen eltöltött harmincöt év, az ebédet is otthagya a Körösiben, annyira felment a vérnyomása, cukorbetegség és magas vérnyomás, ezt örökölte a szüleitől, meg az újságok szeretetét, a szülei, az uradalmi zsoke Sándor és a szakács Erzsébet mindig elkérték Almásy gróftól az általa addigra végiglapozott, egy-két hetes újságokat, Karcsinál meg tényleg úgy kezdődött a nap, hogy a reggeli kávé vagy a vacsora mellett elolvasta a lapokat, a szalagcímeiktől az apró betűs hírekig, úgyhogy nem vagyok meglepve, hogy te is mindig a Sportot bújod, aztán nehogy véletlenül újságíró akarj len-

ni, mint ő, ez volt az élete nagy álma, bekerülni a Népszavába vagy a Népszabadságba, vidéki tudósítóként, esetleg a Szabad Földbe, amire, valljuk be, szemernyi esélye sem mutatkozott, de legalább annyit el szeretett volna érni, hogy a hazai futballmeccsekről ő írhasson, és ehhez ugyan nem kellett volna semmi végzettség, de lekésett róla, mert Szabados Feri ragyogóan megoldotta a feladatot, ő jegyezte évtizedeken át a legjobb beszámolókat a Népújságba, más megyei vagy járási lap meg nem létezett akkoriban, sőt, hihetetlen, de 1980-ig rendszeresen megjelenő helyi kiadvány sem, mindegy, a lényeg, hogy csak idegesebb lett Karcsi, hogy az aznapi újság még nincs otthon, pedig ha akartam sem tudtam volna elmenni érte, mindig munka után vettem meg és vittem haza, ne törődj nekem az ebéddel, kiabált a fotelből, az várhat, hanem elszaladhatnál a postára, mert közben felkerült a tűzhelyre a leves, az újságot meg a postán árulták, levettem a lábast a rezsóról, nem mertem ellenkezni, hogy, teszem azt, be kellene vennie a gyógyszereket, meg az inzulin injekció, biciklire pattantam, most aztán nem foglalkoztam vele, hogy csörög a lánc, vagy hogy megy előttem, esetleg közvetlenül a hátam mögött valaki, tekertem, amilyen gyorsan csak tudtam a campinggel, egyedül a nagykereszteződésnél álltam meg, mert a berényi úton sok autó járt, továbbá, hogy Feuerwerkerné kérdéseire megfeleljek, hogy van Károly, hogy van a gyerek és az unoka, aztán irány tovább, a posta előtt ledobtam a biciklit, sose vittem magammal lakatot, én megbízom az emberiségben, és ebből nem engedek, és a bizalomtól vagy sem, de tény, hogy soha nem lopták el a kerékpárt, dacára annak, milyen szép példány volt, régi, megbízható típus, Karcsi biztosra ment, egyenesen a fővárosból, a Csepel-gyárból hozta, a negyvenedik születésnapomra, nem lopták el a campinget, miközben ismertünk olyanokat, akik három, négy biciklit elhasználtak, igaz, én kizárólag sürgős ügyben, tehát a lapokért jártam kerékpárral, ledobtam a járgányt, és szaladtam a hetes kasszához a Népszabadságért és a Sportért, nem történt ez másként azon a napon sem, amikor, mivel hallottam otthon, hogy a zöld-fehér tizenegy előző este milyen fontos bajnokit játszott, átfutottam gyorsan a szalagcímekeket, és láttam, hogy az aranylábú gyerekek, a család csapata gólarányt javított a mérkőzésen, örültem, hogy Karcsi mennyire örülni fog ennek, a visszaút szinte meg sem maradt, néhány villanás mindössze, Feuerwerker nagymama megint, egy kamion a berényi útnál, és az érzés, hogy ha nem szégyellném, kiállnék a nyeregből, úgy hajtánám a pedált, hogy minél hamarabb hazaérjek, mert alig vártam, hogy elkotyogjam a jó hírt, otthon, a közös, lépcsőházi biciklitárolóban se zártam le a Csepelt, csak rohantam fel a lakásba, mikor benyitottam a szobába, ő a fotelben ült, háttal, úgy, ahogy otthagytam, a feje kicsit oldalra dőlt, az előző napi újság a térdére bukva, mint aki álomba szenderült, és hát tényleg, lopva kicseréltem a két lapot, hogy majd milyen jót nevetünk, ha felébred a friss újsággal a kezében, előre mosolyogtam, nem sejtettem, nem sejthettem semmit, mert a fontos dolgok, ha igazából számítunk is rájuk, ha utalnak is a bekövetkezésükre elsőre lényegtelennek tűnő, apró vagy, ellenkezőleg, könnyen észrevehető, durva jelek, mindig váratlanul jönnek, Károly örök álomba szenderült, hiába

hoztam a kistükröm, nem látszott rajta a lehelet, elvitte őt a szíve, napra pontosan tíz éve, ezért hívtalak éppen ma, és nem tegnap vagy tegnapelőtt; és ezzel be is fejezhetném, de nem akarom előled elhallgatni, hogy annyit még megtudtam, mégpedig Babarik Tibitől, aki néhány hete, hogy, az öregek otthonából kimenőt kérve, meglátogatott, nem bírván tovább hallgatni a, ne kerüljessük a forró kását, önváddal teli feltételezéseimet, hogy mi lett volna, ha beadom a gyógyszereket és az injekciót, vagy hamarabb érek haza a postáról, plusz a leküzdhetetlen lelkifurdalása miatt, kipirulva, lesütött szemmel, már távoztában, a lépcsőházban mondta el, egy különösen félelmetes, a szemöldökei közül induló függőleges ráncsal a homlokán, szóval elmondta, amire e nélkül is rájöhettek volna, ha alaposabban utánakérdezek, de hát, talán ez némi mentség, a legkisebb gondom is nagyobb volt annál, mint-hogy mások életében kutakodjak, bár lehet, ezt önáltatásnak tartod, majd eldöntöd, mit gondolj róla, nem szeretnék befolyásolni, a lényeg, hogy kiderült, az engem a portán csokorral, hebegve váró fiú az igazgató zabigyereke volt, aki, miután megunt a sikertelen kísérleteket nálam, amit udvarlásnak nevezni a szó megcsúfolása lenne, elbeszélgetett négyszemközt Babarikkal, tíz éve és néhány napja, nem mint az apjával, hanem mint a Körösi vezetőjével, mondván, hogy ha nem vállalja fel őt, legalább ennyit tegyen meg érte, és, rövid leszek, a Sütőipariból átkérte magát Kőszigetre, a munkaügyre, innen pedig szerintem összerakod a történetet, nincs mit magyarázni tovább, inkább gyere, induljunk, akad bőven tennivaló, gyomlálás, kapálás, locsolás, rakjuk rendbe a sírt.

